

POHJOIS-KARJALA
Maakuntaliitto

Pohjois-Karjalan maakuntakaava 2040 1. vaihe

Kaavaselostuksen liiteosio 4,
rakennetun kulttuuriympäristön kohdekortit,
Kontiolahti

luonnos 26.4.2021

Kohdekortti

Perustiedot			
Tunnus	276_002_Kunnantalot_Kontiolahti		
Nimi	Kontiolahden kunnantalot	Keskuskatu 8, 81100 Kontiolahti	
		Koordinaatit WGS84	
Kylä / kaupunginosa			62,7693
Kunta	Kontiolahti		29,8472
Rakennustunnus		Kiinteistötunnus	276-402-63-3
Kohdetyyppi	Hallinto- ja toimistorakennukset		
Valmistumisvuosi	1913 / 1951 / 1972		
Suunnittelija	Uusin kunnantalo Arkkitehtitoimisto Veikko Voutilainen		
Kaavamerkintä	Y		
Maankäytön suunnittelussa aiemmin määritetty arvo	Vanhin osa sr		
Nyk. käyttö	Kontiolahden kunnantalo		
Alkup. käyttö	Kontiolahden kunnantalo, paloasema		
Rakennustekniset tiedot			
Kerrosluku	2		
Perustus	Kivi / betoni		
Runko	Hirsi / tiili / betoni		
Kattomuoto	Harjakatto / harjakatto / tasakatto		
Kate	Saumapelti / tiili / bitumikate		
Vuoraus	Laudoitus / rappaus / tiili		
Ulkovärit	Vaalea keltainen / keltainen / keltainen		
Kunto / käytössä vai ei	Käytössä		
Erityishuomiot			
Kohdekuvaus			
Kohteen kuvaus ja historia, yleisölle julkista tietoa (lähteet mainittuna tekstiin). Henkilötietoihin tms. liittyvää aineistoa voi tallentaa erillisinä kohteeseen liittyvinä liitteinä. Kontiolahdelta löytyy vieri vierestä kolme eri aikakauden kunnantaloa, puinen 1913 rakennettu, kivinen, yhdistetty paloasema ja kunnantalo, vuodelta 1951 ja vuonna 1972 rakennettu keltatiilinen kunnantalo. Puinen kunnantalo edustaa ajankohdan yleisiä rakentamis- ja tyylipiirteitä, paloasema-kunnantalo on melko tavanomainen 1950-luvun alun rakennus ja keltatiilinen kunnantalo on jämäkästi sommiteltu 1970-luvun taitteen modernismista ponnistava teos. Tiilisen kunnantaloon on suunnitellut helsinkiläinen arkkitehtitoimisto Veikko Voutilainen. Puisen kunnantaloon suunnittelijaa ei tiedetä, rakennus lienee perustunut aikansa tyyppiirustuksiin, joita on sitten muokattu tarpeen mukaan. Rakennusten väliin jää vuonna 1951 valmistunut paloasema-kunnantalo. Kivisen paloaseman ja yhdistetyn kunnantaloon oli suunnitellut rakennusmestari Emil Riikonen. Viereinen, vanha puinen kunnantalo yhdistettiin tähän paloasema-kunnantaloon maanalaisella käytävällä (Karjalainen 12.3.1952). Kontiolahden virastotalon suunnitteli helsinkiläinen arkkitehtitoimisto Veikko Voutilainen. Talon avajaisia vietettiin 20.5.1972 (Karjalainen 21.5.1972). Kunnantaloon arkkitehti on tyypillistä 1960–1970-lukujen kunnantalojen arkkitehtuuria, asiallista, koristeetonta. Kunnantalojen tehtävä oli olla tehokkuuden vaatimusten vuoksi hallintorakennuksia, ei enää seremoniallisia vallan näyttämöjä. 1980-luvun nousukausi muutti tämän suhtautumisen. Kontiolahden kunnantaloon tekee vivahteikkaaksi silmiinpistävä keltaisen tiilen muuraus, tiilien välit korostuvat tumman laastin vuoksi. Nauhaikkunarivistöjen alle on tehty koristeellinen yksityiskohta muuraamalla tiilirivistö pystyyn sekä sisäänkäynnin yläpuolinen katos lisäävät juhlallisuutta. Uuden kunnantaloon rakentamisella haluttiin samalla kohentaa paikkakunnan palvelutasoa. Rakennukseen sijoitettiin hallinnon tilojen lisäksi sairausvakuutus- ja työnvälitystoimistot sekä ravintola ja parturi-kampaamo. (Karjalainen 21.5.1972). Lähteet: Karjalainen 12.3.1952, 21.5.1972			
Kohteen tulevaisuus (mm. uhkatekijät, päätökset, kaavallinen tilanne)			
Muut lähteet, lisätiedot, linkit ja liitteet			

Arvottaminen

Arvo

Maakunnallisesti arvokas

Arvon perustelu

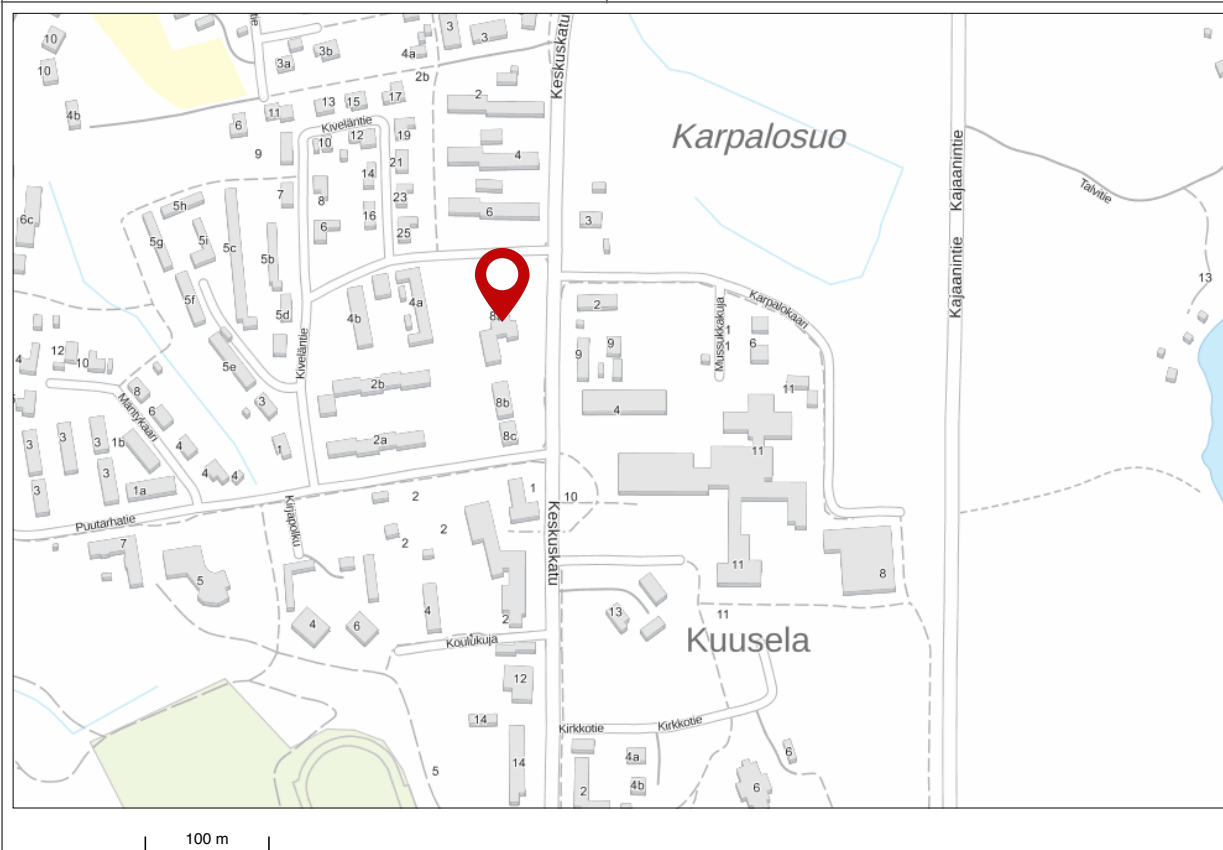
Alueen kolme rakennusta muodostavat historiallisen kokonaisuuden, joka liittyy kunnallisten toimialojen ja kunnallistalojen arkkitehtuuriin kehittymiseen.

Inventointipäivä

22.1.2021

Inventoija

Samu Aarnio

Vuonna 1972 valmistunut kunnantalo.

Vuonna 1951 valmistunut yhdistetty paloasema ja kunnantalo.

Vuonna 1913 valmistunut ensimmäinen kunnantalo.

Kohdekortti

Perustiedot			
Tunnus	276_003_Ortodoksinen kirkko_Kontiolahti		
Nimi	Ortodoksinen kirkko	Tsasounantie 6, 80770 Kontiolahti	
		Koordinaatit WGS84	
Kylä / kaupunginosa			62,7537
Kunta	Kontiolahti		29,8498
Rakennustunnus		Kiinteistötunnus	276-402-13-285
Kohdetyyppi	Kirkot		
Valmistumisvuosi	1982		
Suunnittelija	Erkki Helasvu		
Kaavamerkintä	YK		
Maankäytön suunnittelussa aiemmin määritetty arvo			
Nyk. käyttö	Ortodoksinen kirkko		
Alkup. käyttö	Tsasouna		
Rakennustekniset tiedot			
Kerrosluku	1		
Perustus	Betoni		
Runko	Hirsi		
Kattomuoto	Harjakatto		
Kate	Lautakatto		
Vuoraus			
Ulkovärit	Ruskea		
Kunto / käytössä vai ei	Käytössä		
Erityishuomiot			
Kohdekuvaus			
Kohteen kuvaus ja historia, yleisölle julkista tietoa (lähteet mainittuna tekstiin). Henkilötietoihin tms. liittyvää aineistoa voi tallentaa erillisinä kohteeseen liittyvinä liitteinä. Kontiolahden ortodoksinen kirkko rakennettiin tsasounaksi. Se vihittiin 22.8.1982 (Karjalainen 23.8.1982). Tsasouna edustaa perinteistä karjalaista rakennustyyliä harja- ja räystäshirsineen, etualan avokuistineen sekä koristeellisine otsa- ja tuulilautoineen. Tsasouna vihittiin kirkoksi 22.9.1985 (Karjalainen 23.9.1985). Kirkko edusta arkkitehti Erkki Helasvuon uuskareliaanista tulkintaa.			
Kohteen tulevaisuus (mm. uhkatekijät, päätökset, kaavallinen tilanne)			
Muut lähteet, lisätiedot, linkit ja liitteet			

Arvottaminen

Arvo

Maakunnallisesti arvokas

Arvon perustelu
Historiallinen tyypillisuus alueelle

Historiallinen todistusvoima ja identiteetti

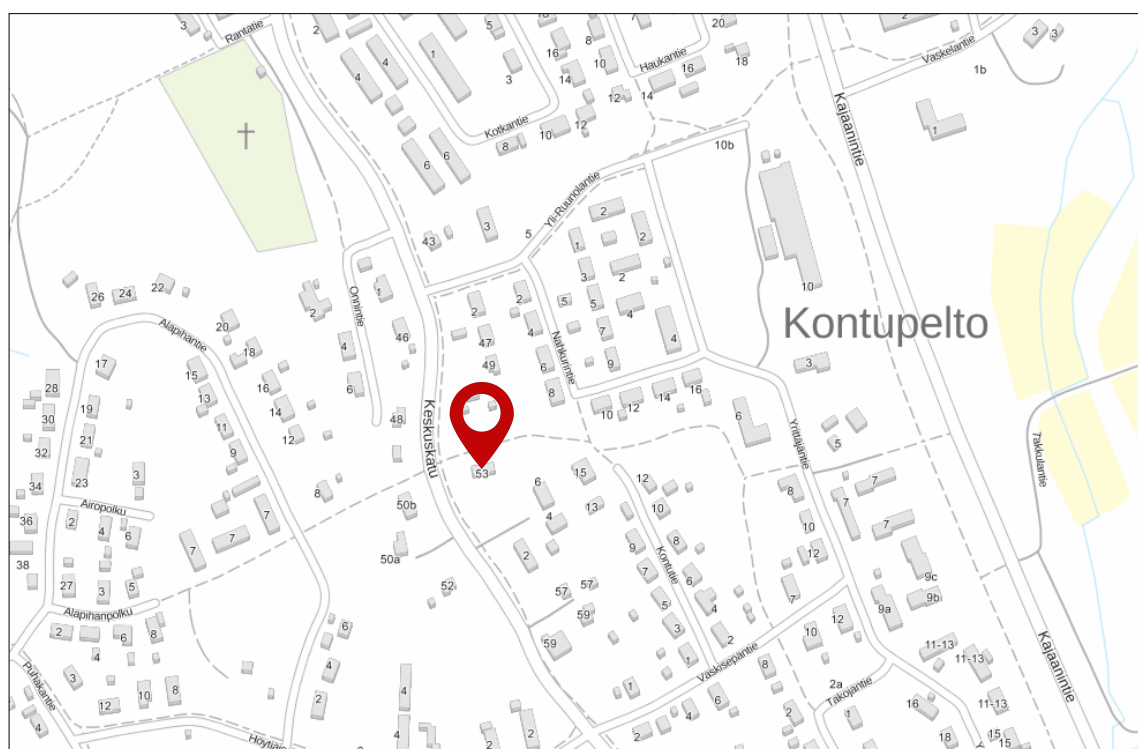
Uuskarelianismia edustava kirkko.

Inventointipäivä

22.1.2021

Inventoija

Samu Aarnio

Kohdekortti

Perustiedot			
Tunnus	276_004_Paihola_Kontiolahti		
Nimi	Paiholan entinen sairaala-alue	Paiholantie, 80850 Kontiolahti	
		Koordinaatit WGS84	
Kylä / kaupunginosa			62,6842
Kunta	Kontiolahti		29,9357
Rakennustunnus		Kiinteistötunnus	276-402-63-3
Kohdetyyppi	Laitosrakennukset		
Valmistumisvuosi	1950–		
Suunnittelija	Jalmari Lankinen ja useita muita suunnittelijoita		
Kaavamerkintä			
Maankäytön suunnittelussa aiemmin määritetty arvo			
Nyk. käyttö			
Alkup. käyttö	Mielisairaala		
Rakennustekniset tiedot			
Kerrosluku			
Perustus			
Runko			
Kattomuoto			
Kate			
Vuoraus			
Ulkovärit			
Kunto / käytössä vai ei			
Erityishuomiot			
Kohdekuvaus			
Kohteen kuvaus ja historia, yleisölle julkista tietoa (lähteet mainittuna tekstiin). Henkilötietoihin tms. liittyvää aineistoa voi tallentaa erillisinä kohteeseen liittyvinä liitteinä.			
Eri puolille Suomea on rakennettu aikojen saatossa lukuisia mielisairaanhoidon suuryksiköitä. Näistä vanhin on Helsingissä sijaitseva Lapinlahden sairaala (1841). Mielisairaaloita rakennettiin aina 1970-luvulle saakka pääasiassa maaseutumaiseen ympäristöön, sillä luonnonympäristön ajateltiin tukevan potilaiden hoitoa ja paranemista. Pohjoiskarjalaisittain merkittävin mielisairaalamiljöö toteutettiin Kontiolahden Paiholan kylään pääasiassa 1950- ja 1960-lukujen aikana. Näyttävän Paiholan ympäristöstä kohoava kohde on vuonna 1951 valmistunut sairaalan päärakennus. Massoitteeltaan vaihtelevan kohteen korkein osa nousee kuuteen kerrokseen, ja tähän on nivelletty poikittaisesti matalammat siipiosat. Samana vuonna päärakennuksen viereen valmistui rakennus avo-osastoille. Molemmat vuonna 1951 valmistuneet piirimielisairaalan rakennukset suunnitteli arkkitehti Jalmari Lankinen (1894–1970). Paiholan sairaala oli jatkumoa Pälkjärven piirimielisairaalan (1924–1937) toiminnalle, jonka rakennukset jäivät sodan jälkeen Neuvostoliiton puolelle. Lankinen oli suunnitellut myös Pälkjärven sairaalan suurimmat massat (1937). Paiholan sairaalakokonaisuus täydentyi 1960-luvulla. Tuolloin valmistui Arkkitehti-toimisto Reino Koivula & Co:n suunnittelema moderni ja ulkoiselta olemukseltaan pelkistetty kolmikerroksinen sairaalarakennus (1963). Henkilökunnalle arkkitehti-toimisto suunnitteli neljä pienkerrostaloa (1965) ja tämä kokonaisuus täydentyi vuonna 1969 arkkitehti Toivo Kortteisen suunnittelemana rakennuksella. Nämä viisi rakennusta muodostavat Pielisjoen lähelle avautuvan puoliympyrän muotoisen ja kauniisti hahmottuvan kehän. (Piiparinen 2018, 164–165.) Erkki Helasvuo suunnitteli kauniin geometrisen sosiaali-tilarakennuksen vuonna 1980. Paiholan sairaalatoiminnot lakkautettiin lopullisesti vuonna 2016 ja rakennukset ovat siirtyneet Master Yhtiöt Oy:n omistukseen. Lähteet: Piiparinen, Pekka (2018). Kirjassa Aarnio, Samu & Kononen, Suonna & Piiparinen, Pekka (2018). Pohjois-Karjalan arkkitehtuuriopas.			
Kohteen tulevaisuus (mm. uhkatekijät, päätökset, kaavallinen tilanne)			

Muut lähteet, lisätiedot, linkit ja liitteet

Arkkitehtitoimisto Torikka&Karttunen (2014). Paiholan sairaala-alue. Rakennus- ja kulttuurihistoriallinen selvitys.

Arvottaminen**Arvo****Maakunnallisesti arvokas****Arvon perustelu****Historiallinen todistusvoima ja identiteetti****Alkuperäisyys****Historiallinen keroksisuus****Arkkitehtuurinen ja rakennustaiteellinen arvo**

Maakunnallisesti merkittävä alue, näyttävässä jokimaisemassa. Symbolista sekä todistusvoimaista arvoa. Merkittävä julkisen rakentamisen kohde. Alueella on laadukasta 1960-luvun rationaalista asuinrakentamista sekä vanha maatila ja kanavanvartijan asuintalo pihapiireineen.

Inventointipäivä

22.1.2021

Inventoija

Samu Aarnio

